

7. Дождев Е. В. Римское частное право: учебник для вузов. М.: ИНФРА-М, 1996. 704 с.
8. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько : Монографія. К. : НІСД, 1997. 144 с.
9. Зайчук О. В. Теорія держави і права. академ. курс. : Підручник. / О.В. Зайчук, Н.М. Оніщенко. Київ, Юрінком Інтер. 2006. 688 с.
10. Запорожець О.В. Психологія. К.: Рад. школа, 1967. 224 с.
11. Кім Ю.Г. Проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємства // Менеджмент. 2008. № 10. С. 62-76.
12. Конституція України. Офіц. вид. К. : Укр. Центр Правничих Студій, 2006. 128 с.
13. Концепція фінансової безпеки України. URL: ufin.com.ua/konceptia/008.doc
14. Костюченко О.С. Правова природа фінансової безпеки // Сучасні аспекти правового життя України: міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 28-29 серп. 2012 р. К. : Центр правових наукових досліджень. 2012. С. 67-70.
15. Лапаева В.В. Социальные права в системе обществоведения // Государство и право. 2000. № 4. С. 80-90.
16. Маслоу А. Г. Мотивация и личность. СПб.: Евразия, 1999. 478 с.
17. Матузов Н.И. Правовая система и личность. Саратов: Изд-во Саратовского Университета, 1987. 294 с.
18. Мицкевич Л.А. Понятие государственного управления в административном праве Германии // Государство и право. 2002. № 6. С. 82-87.
19. Нерсесянц В. С. Общая теория права и государства: учеб. для юр. вузов и ф-тов. М.: Изд. группа НОРМА-ИНФРА-М, 1999. 552 с.
20. Перехрест Л.М. Забезпечення фінансової безпеки банків в умовах нестабільного економічного середовища: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук: спец. 08.00.08. Ірпінь, 2011. 22 с.
21. Селіванов В., Діденко Н. Діалектика приватного та публічного в правовому регулюванні // Право України. 2001. № 11. С. 13-17.
22. Словарь по этике / Под ред. И.С. Кона. 5-е изд. М.: Политиздат, 1983. 445 с.
23. Тихомиров Ю.А. Публично-правовое регулирование: динамика сфер и методов // Журнал российского права. 2001. № 5. С. 5-11.
24. Тотьев К.Ю. Публичный интерес в правовой доктрине и законодательстве // Государство и право. 2002. № 9. С. 20-26.
25. Фінансова безпека підприємства і банківських установ: монографія / за заг. ред. А.О.Єпіфанова, [А.О.Єпіфанов, О.Л.Пластун., В.С. Дембовський та ін]. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 295 с.
26. Цивільний кодекс України // Офіц. вісн. України. 2003. №11. Ст. 461.
27. Экимов А.И. Интересы и право в социалистическом обществе. Л.: Изд-во ЛГУ, 1984. 134 с.
28. Pavelka, F., Outsourcing – A Tool for Increasing the Competitiveness of Czech Banks. Studies of Socio-Economics and Humanities, 2/2011, Vol. 1. P.68-80.

ГЕНЕЗИС ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Литвин Н.А., кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник, професор кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки, Університет державної фіскальної служби України

Lytvyn N.A. GENESIS OF LEGAL REGULATION OF STATE INFORMATION POLICY IN THE ACTIVITIES OF THE AGENCIES OF THE STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

Анотація. У науковій статті досліджено генезис правового регулювання державної інформаційної політики у діяльності органів Державної фіскальної служби України. Дослідження генези формування ключових положень доктрини інформаційного права та адміністративно-правового забезпечення інформаційної діяльності органів ДФС України дало змогу виділити чотири основні етапи його становлення. Перший етап (1991–1995 рр.) характеризується відсутністю підзаконних нормативних актів, які безпосередньо стосуються інформаційної політики в діяльності податкових та митних органів. Проводиться активна робота з пошуку оптимальної структури податкових і митних органів, модернізації діяльності їх підрозділів, одним із провідних напрямів та невід’ємною складовою яких є вдосконалення інформаційно-аналітичної діяльності. Другий етап (1996–2006 рр.) упровадження інформатизації

податкових та митних органів завдяки введенню автоматизованої обробки даних платників податків. Створюється низка нормативно-правових актів, що втілюють державну інформаційну політику в діяльність фіскальних органів. Третій етап (2007–2013 рр.) – характеризується введенням в дію податкового кодексу України (2010р.) та Митного кодексу України (2012 р.), що закріпило подальшу інформатизацію фіскальних органів. Зокрема, упроваджується механізм подання декларацій в електронному вигляді та комплексна система електронного документообігу між фіскальними органами та іншими органами державної влади. Четвертий етап (2014 р. – дотепер) – характеризується новою стратегією розвитку інформаційної політики в органах ДФС України. Здійснюється пошук балансу між відкритістю інформації для платників податків і зборів з дотриманням приватних інтересів та захистом публічних інтересів. Цей етап набуває значущості у зв'язку з ухваленням урядом Концепції розвитку електронного урядування в Україні, яка дозволяє трансформувати ДФС України з фіскального органу в сервісну службу. Результатом таких перетворень є широке впровадження системи електронного оподаткування, що приведе до зміцнення позитивного іміджу податкових та митних органів, які асоціюються з послідовною фіскальною політикою держави, а також до встановлення партнерських і дружніх взаємин між ДФС України та платниками податків і зборів при дотриманні інтересів обох сторін.

Ключові слова: органи ДФС України, інформація, інформаційна діяльність, інформаційна політика.

The article deals with the genesis of legal regulation of state information policy in the activities of the bodies of the State fiscal service of Ukraine. The research of genesis of formation of key provisions of the doctrine of the informational law and administrative-legal providing of information activities of the authorities of the SFS of Ukraine allowed to allocate four main stages of its formation. The first stage (1991-1995) – is characterized by the lack of subordinate acts, which directly concern the information policy in the activities of tax and customs authorities. Active work on search of optimum structure of tax and customs authorities, modernization of the activities of their divisions, one of the leading directions and the integral component of which is improvement of information-analytical activities is carried out. The second stage (1996-2006) – introduction of informatization of the tax and customs authorities due to introduction of the automated data processing of taxpayers. A number of the normative legal acts embodying the state information policy in the activities of fiscal authorities is created. The third stage (2007-2013) – is characterized by enforcement of the Tax Code of Ukraine at the end of 2010 and the Customs code of Ukraine in 2012 that fixed further informatization of fiscal authorities. In particular, the mechanism of submission of declarations in electronic form and the complex electronic document management system between the fiscal authorities and other bodies of state power is introduced. The fourth stage (2014 – the present) – is characterized by the new strategy of development of information policy in the authorities of the SFS of Ukraine. The search of balance between openness of information for taxpayers with observance of private interests and protection of public interests is carried out. This stage acquires the importance due to adoption of the Concept of development of electronic control by the government in Ukraine which allows to transform the SFS of Ukraine from fiscal authority to customer service. The result of such transformations is seemed the widespread introduction of a system of electronic taxation, which will lead to strengthening of positive image of tax and customs authorities, which are associated with consistent fiscal policy of the state and also to establishment of the partner and friendly relations between the SFS of Ukraine and taxpayers at observance of interests of both parties.

Keywords: the authorities of the SFS of Ukraine, information, information activities, information policy.

Постановка проблеми. Високий рівень динамічності, нестабільності, такої що часто змінюється під впливом чинників постійного удосконалення тих чи інших положень державної фіскальної політики призводить до необхідності дослідження історичних етапів розвитку інформаційної політики в діяльності органів Державної фіскальної служби України (далі – ДФС України).

Наукова розробленість теми генезису правового регулювання державної інформаційної політики у діяльності органів ДФС України знайшла своє відображення у наукових працях Арістової І. В., Баранова О. А., Белякова К. І., Брижка В. М., Касянюк Т. С., Косиці О. О., Новицького А. М., Субіної Т. В., Семир'янова Д. Я., Стаценко-Сургучової І. С., Шапки А. В. Швеця М. Я. та ін. Однак, незважаючи на велику кількість наукових пошуків, на доктринальному рівні практично відсутні роботи, які були присвячені дослідженню історичних етапів розвитку інформаційної політики в діяльності органів ДФС України.

Мета статті: визначити та проаналізувати історичні етапи розвитку інформаційної політики в діяльності органів ДФС України.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж почати визначати етапи розвитку інформаційної політики в діяльності органів ДФС України необхідно вказати на наявність у Конституції УРСР 1978 року правової норми, яка зіграла роль «відправної точки» у розвитку законодавства в інформаційній сфері та подальшому становленні державної інформаційної політики. Конституція, відповідно до інтересів народу і з метою зміцнення та розвитку конституційного ладу громадянам Української РСР, гарантувала свободи: слова, друку, зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій. Здійснення цих політичних свобод забезпечувалось наданням трудящим та їх організаціям громадських будинків, вулиць і площ, широким розповсюдженням інформації, можливістю використання преси, телебачення і радіо (ст. 48 Конституції УРСР 1978 року [1]). Дані положення знайшли своє відображення у статтях Конституції України 1996 року.

Першим етапом розвитку правового регулювання державної інформаційної політики в діяльності органів ДФС України доцільно визначити 1991 – 1995 рр., назвавши його – проголошення незалежності. Отримавши незалежність, Україна констатувала той факт, що в незалежній державі повністю був відсутній правовий акт, який би регулював суспільні відносини в інформаційній сфері, інформаційну взаємодію органів влади з іншими учасниками суспільних відносин тощо. Відповідно про регулювання державної інформаційної політики також не могло бути й мови. Тому проводиться активна робота по створенню нормативно-правових актів, що стосуються інформаційної сфери. Першим таким базовим документом став Закон України «Про інформацію» прийнятий 2 жовтня 1992 року, який визначив пріоритетні напрями державної інформаційної політики. Ст. 6 цього Закону серед головних напрямів і способів державної інформаційної політики встановлювала: забезпечення доступу громадян до інформації; створення національних систем і мереж інформації; зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності; забезпечення ефективного використання інформації; сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню інформаційних ресурсів; створення загальної системи охорони інформації; сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України [2].

Закон України «Про інформацію» почав діяти до прийняття Конституції України і багатьох спеціальних правових актів, що позитивно вплинуло на розроблену законодавчу базу. В цілому даний закон визначив хід розвитку національного інформаційного законодавства.

Так, у Законі Української Радянської Соціалістичної Республіки «Про державну податкову службу в Українській РСР» від 04.12.1990 № 509-ХІІ, у п. 9 ст. 8 було зазначено, що Головна державна податкова інспекція здійснює заходи щодо створення інформаційної системи, автоматизованих робочих місць та інших засобів автоматизації і комп'ютеризації робіт державних податкових інспекцій [3]. Схожа норма закріплювалась і в Митному кодексі України від 12.12.1991 № 1970-ХІІ [4], яка стосувалась митних органів. Ст. 13 Митного кодексу України декларувала, що з метою забезпечення ефективної діяльності митної системи при Державному митному комітеті України можуть створюватися інформаційно-обчислювальні центри. Інформаційно-обчислювальні центри займались розробкою та впровадженням в діяльність митних органів автоматизованої системи митного оформлення.

Саме у цей період розпочався процес пошуку оптимальної структури податкових та митних органів, модернізації та удосконалення діяльності їх підрозділів. Одним із провідних напрямів та невід'ємною складовою модернізації податкової служби України протягом її існування стало вдосконалення інформаційно-аналітичної діяльності. Науковці та практики погоджуються, що якісне вдосконалення інформаційно-аналітичної діяльності будь-якої соціальної системи залежить від створення та узгодження інформаційної системи управління [5, с. 135].

У цілому ж даний етап можна охарактеризувати відсутністю підзаконних нормативних актів, які безпосередньо стосуються інформаційної політики в діяльності податкових та митних органів. Його можна охарактеризувати як організаційний. Молода держава намагалася вибудувати дієву структуру своїх органів, а їх інформаційне забезпечення та інформаційний захист були вторинними.

Другий етап розвитку правового регулювання державної інформаційної політики в діяльності органів ДФС України необхідно визначити з 1996 – 2006 рр., назвавши його – становлення незалежності. Цей етап характерний прийняттям Конституції України у 1996 р., яка гарантує право кожному вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Крім того, кожному громадянину гарантується право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції тощо [6]. З прийняттям Конституції України органи державної влади знову проводять роботу по прийняттю нових та удосконаленню застарілих нормативно-правових актів.

У даних нормативно-правових актах була зроблена спроба осмислення сучасного суспільства, прогнозування його розвитку з урахуванням інформаційно-комунікаційних технологій, а також зроблено деякі узагальнення та прогностичні висновки, окреслено стратегічні завдання. Крім того, виявлено основні проблеми, які заважають побудові інформаційного суспільства в нашій країні та якнайшвидшій її інтеграції у сучасний світовий інформаційний простір.

Стосовно фіскальних органів, то у цей період на початку 2003 року ДПА України був затверджений Наказ «Про стратегічний план розвитку податкової служби на період до 2013 року» від 07.04.2003 № 160. Даний Стратегічний план виділяє основні цілі та шляхи реформування податкової служби України. Головна мета його – це удосконалення системи отримання державних доходів на засадах добровільного виконання платниками податків законодавства; компетентного, чесного, неупередженого адміністрування податків; підтримка розвитку підприємництва та економічного зростання [7].

У лютому 2003 р. Урядовий комітет економічного розвитку та з питань європейської інтеграції ухвалив Проект «Програма модернізації державної податкової служби України» та подав його на розгляд до Кабінету Міністрів України. Враховуючи те, що реалізація відповідних заходів у межах даного Проекту потребувала значних фінансових інвестицій, Уряд приймає рішення щодо залучення з цією метою позики Світового банку в межах міжнародної технічної допомоги Україні. Реалізація Проекту була розрахована на 10 років, які були розподілені на два періоди – фази.

Перша фаза (2003 – 2007 р.р.) – початок реорганізації податкових органів шляхом їх об'єднання, проведення серії «пілотних» проектів по основних напрямках діяльності податкових органів. Також планувалося провести удосконалення обліку платежів, обробку податкової звітності та документообігу [5, с. 136-138]. Серед значимих моментів першої фази можна виокремити створення «Телефонних центрів» та «Центрів обробки документів», які були направлені на покращення системи збору, приймання, обробки податкової звітності (декларацій) та автоматизованої обробки декларацій.

Планувалось, що центри обробки документів будуть вирішувати задачі вводу, зберігання великого обсягу інформації, отриманої від платників податків, накопичення даних інших джерел, в т.ч. державних та недержавних структур, ведення електронного та паперового архівів. Основними функціями центрів обробки документів відповідно до Концепції, затвердженої Наказом ДПА України від 23.09.2003 р. № 444 [8] був прийом декларацій, звітності (вид документованої інформації) стосовно надходжень до бюджету, введення даних документів, в т.ч. через канали електронного зв'язку, через мережу Інтернет, та обробка даних, перевірка та зіставлення інформації платника податків з різними обліковими даними, виявлення та оцінка податкових ризиків та платників податків, які порушили терміни подання звітності.

Друга фаза реалізації проекту припала на третій етап розвитку правового регулювання державної інформаційної політики в діяльності органів ДФС України.

Третій етап розвитку правового регулювання державної інформаційної політики в діяльності органів ДФС України необхідно визначити з 2007 – 2013 рр., назвавши його періодом внутрішньополітичних та соціально-економічних реформ. Незважаючи на своєчасність прийняття Закону України «Про інформацію», з плином часу та у зв'язку із новим політичним курсом всієї країни його норми поступово почали втрачати свою актуальність та доцільність. З огляду на цю динаміку, в 2011 році Закон України «Про інформацію» був прийнятий у новій редакції. В якості нових пріоритетів Закон визначив забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації; створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства; забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень; розвиток електронного урядування; забезпечення інформаційної безпеки України [9]. Крім того, Закон України «Про інформацію» в редакції 2011 року дав правову кваліфікацію багатьом суспільним відносинам, які стали домінувати в інформаційному суспільстві. Необхідно зазначити, що редакція Закону запізнилася, оскільки протягом 11 років (2000 – 2011 рр.) Україна, на відміну від прогресивних країн, використовувала стару законодавчу основу, в якості правової основи становлення своєї інформаційної політики, і це в той час, коли початок ХХІ ст. на світовому рівні було визнано початковим етапом розвитку глобального інформаційного суспільства. Незважаючи на умовне «запізнення», норми Закону затвердили побудову в Україні демократичного суспільства, показали прагнення країни уникнути спадщини тоталітарного режиму СРСР, в якому на першому місці була засекреченість інформації для суспільства, доступ до неї мали лише державні інституції, які, по-перше, маніпулювали нею і тримали громадян у повному невіданні; по-друге, до народу надходила неповна та неправдива інформація. У даному випадку значна позитивна роль Закону України «Про інформацію», яку він відіграв і продовжує відігравати в сучасному українському інформаційному суспільстві, є очевидною.

Але поряд із позитивними моментами розвитку інформаційного суспільства залишились, наразі, проблемні питання, зокрема був зареєстрований і поданий до розгляду у Верховній Раді України Проект Закону про Концепцію державної інформаційної політики від 13 жовтня 2010 р. № 7251 [10]. Постановою Верховної Ради України від 11 січня 2011 р. № 2897-VI він був прийнятий лише за основу, а вже 5 липня 2011 року відхилений.

Як зазначається в науковій та аналітичній літературі, це пояснюється двома факторами: відсутністю політичної волі для ухвалення такого нормативно-правового акту та сумнівами як із боку державних чиновників, так і громадськості щодо його необхідності (не в останню чергу у зв'язку з уже взятими на себе Україною міжнародними зобов'язаннями в інформаційній сфері) [11]. Дозволимо собі не погодитись з даними міркуваннями. Вбачається, що на сьогоднішній день Концепція потрібна Україні, це розуміє і громадськість, і чиновники. Але проблема не в політичній чи громадській волі, а в якості поданих на затвердження Верховної Ради України Концепцій. Подані Концепції мають декларативний характер, у зв'язку з чим мета їх ухвалення є сумнівною, також незрозуміло, яку користь вони повинні принести. У п. 2 Пояснювальної записки до Проекту Закону України «Про Концепцію державної інформаційної політики» від 13.10.2010 № 7251 встановлено, що прийняття Закону обумовлене необхідністю визначення основних напрямів, засад та принципів державної інформаційної політики України, механізмів її реалізації, а також пріоритетів розвитку інформаційної сфери. Але на момент внесення даного Закону на розгляд Верховної Ради України основні напрями, засади та принципи державної інформаційної політики України вже були частково окреслені попередніми нормативно-правовими актами. Відсутність конкретики та суцільна розпливчастість встановлених напрямів реалізації державної інформаційної

політики послужили дієвим аргументом нежиттєздатності цієї Концепції. У Концепції доцільно передбачити чіткий перелік напрямів реалізації державної інформаційної політики відповідно сучасним вимогам.

Під час третього етапу розвитку правового регулювання державної інформаційної політики в діяльності податкових та митних органів було опрацьовано й закріплено механізм подання декларацій в електронному вигляді.

Зауважимо, що на даному етапі розвитку правового регулювання державної інформаційної політики в діяльності податкових та митних органів окреслилася проблема необхідності організації міжвідомчої координації щодо стягнення встановлених податків та зборів, якими оподатковуються зовнішньоторговельні постачання. Відбувалося неминуче дублювання деяких функцій податковими та митними органами, передусім це було пов'язано з митним оподаткуванням. Зважаючи на це, в 2012 році Державна митна служба була об'єднана з Державною податковою службою. На базі цих двох органів було створене Міністерство доходів та зборів України. Мета новоствореного міністерства полягала в адмініструванні податків, зборів, митних платежів та єдиного соціального внеску, наданні послуг громадянам та бізнесу і, як наслідок, забезпеченні наповнення дохідної частини бюджету, створенні умов для розвитку підприємництва та міжнародної торгівлі. В період організаційних змін до правового поля було введено новий Митний кодекс України.

Митний кодекс України 2012 року, на відміну від попередників, комплексно і вичерпно розкрив питання електронного декларування. У зв'язку з прийняттям Митного кодексу частина правових актів у сфері електронного декларування втратила свою силу, тому новий Кодекс було створено за принципом «максимально прямої дії». По суті, він увібрав у себе положення, які раніше містилися в різних законах та підзаконних актах [12, с. 94].

На протязі даного етапу питаннями правового регулювання інформаційної діяльності органів ДФС України займалась наукова спільнота. Зокрема, Є. П. Бабалик відстоював позицію, що для інформаційного забезпечення, наприклад, митних органів необхідно урегулювати нормами права процедури збирання, зберігання, поширення та захисту інформації відповідно до компетенції митних органів та їх посадових осіб з метою виконання покладених на них завдань. Крім того він вказує, що належне інформаційне забезпечення митних органів є необхідною умовою проведення ефективної митної політики. Перспективними напрямками покращення інформаційного забезпечення митних органів є поширення електронного декларування і створення «електронної митниці», розвиток співробітництва між митними адміністраціями країн, підвищення кваліфікаційного рівня співробітників митниць [13, с. 13]. Доцільно зазначити, що більшість цих напрямів була реалізована і впроваджена у практичну діяльність.

У 2010 році Т. В. Субіна здійснила комплексне дослідження [14] особливостей адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки в органах ДПС України. Через рік побачила світ праця Ю. О. Мосенко [15], в якій були розкриті основи здійснення державної інформаційної політики України, з'ясовані проблемні питання інформаційної сфери України, надані пропозиції щодо усунення адміністративно-правових проблем, які виникають під час здійснення державної інформаційної політики України. У 2012 році Т. О. Рекуненко було вирішене наукове завдання щодо формування адміністративно-правових засад, визначення основних проблем та розроблення на основі комплексного аналізу теоретичних положень чинного законодавства України та практики його застосування, пропозицій щодо вдосконалення управління інформаційними ресурсами органів ДПС України [16].

Прийняття Податкового кодексу та останнього варіанту Митного кодексу сприяло бурхливому науковому пошуку, який присвячений аналізу перспектив та проблем запровадження електронної звітності й електронного декларування.

Четвертий етап розвитку правового регулювання державної інформаційної політики в діяльності органів ДФС України необхідно визначити з 2014 р. по теперішній час, назвавши його – сучасність. У останні декілька років Україна набула особливого досвіду (військового, трансформаційного в умовах глобалізаційних викликів у сферах політичній, економічній та культурно-гуманітарній). У зв'язку з чим, на сьогоднішній день, по-новому визначаються стратегія розвитку держави, галузеві та регіональні комунікаційні стратегії та цілі, визначається комунікаційна стратегія розвитку держави, її цілі та перспективи, визначається стратегія зовнішніх комунікацій, її цілі, стратегія інфопростору держави та її цілі; наявна інформаційна політика держави у сфері інформаційної безпеки, зокрема законодавча ініціатива, наявне сприяння дотриманню свободи слова; ключовими досягненнями державної інформаційної політики 2015 р. стали відновлення мовлення на Сході, запуск мультимедійної платформи іномовлення, embedded journalism, розповсюдження друкованих ЗМІ на сході та в зоні АТО (зараз Операція об'єднаних сил – ООС), відновлення мовлення АТР, ІРТА, «Громадське радіо. Донбас», «Радіо Крим», міжнародна інформаційна кампанія «Крим – це Україна», урядові комунікаційні кампанії у співробітництві з державними агенціями, створення та координація краудсорсингового ресурсу «Інфовійсько України», ініціація реформи урядових комунікацій, участь у більш ніж 60 міжнародних та локальних конференціях з питань інформаційної безпеки. Як вірно зазначає Н. В. Голованова, місією державної інформаційної політики у 2016 р. стало формування незалежного інформаційного простору України; стратегічними напрямками діяльності стали інформаційна реінтеграція (анексованого Криму, тимчасово окупованих територій Луганської та Донецької областей, внутрішньо переміщених осіб), популяризація України та її цінностей у світі, розвиток інформаційного простору України на базі аналізу медіазаконодавства Європейського Союзу, рестарт мультимедійної платформи іномовлення, запуск міжнародної кореспондентської мережі, запуск агенції «Укрінформ» кількома мовами світу, встановлення телевеж у Херсонській та Одеській областях тощо. Всі ці ініціативи знаходять своє продовження у 2017 році (відкриття вежі в Чонгарі у березні 2017 р., розширення мовлення в зоні АТО (ООС) – «Промінь», «Армія FM», «Галичина FM», «Країна FM», проект МІПу та Мінкульту щодо розповсюдження інформації про культуру України «Ніч у музеї» тощо) [17]. В аспекті всього вищевказаного необхідно звернути особливу увагу на той факт, що доступність та відкритість інформації знижує рівень інформаційної безпеки України. Завдання держави – знайти баланс між відкритістю інформації для громадян (тобто дотриманням приватних інтересів) і захистом публічних інтересів (тобто інтересів держави). З цією метою доводиться формувати режим правового регулювання, який не лише може забезпечити надійний захист певної інформації, життєво важливої для стабільного функціонування держави, а й буде поєднувати в собі недоторканність законних прав та інтересів громадян. Для досягнення окресленої нами мети останнім часом здійснюється плідна законотворча діяльність, із залученням української громадськості та міжнародних організацій.

Безперечно, в Україні практична реалізація інформаційної політики в сучасних умовах вимагає належного нормативно-правового забезпечення, широкої психологічної кампанії з підтримки її основних положень громадськістю, роз'яснень її соціальної спрямованості та доведення її обґрунтованості. Але при цьому аналіз правового регулювання державної інформаційної політики в цілому, та в діяльності органів ДФС України, зокрема, показує, що чинні на сьогодні основні законодавчі акти, що регулюють інформаційну сферу, значною мірою не відповідають реальному стану суспільних відносин. Лише аспект інформаційної безпеки держави, як частина державної інформаційної політики, має надійну й актуальну законодавчу базу з перспективою подальшого розвитку. Пов'язано це, в першу чергу, з нестабільною політичною та економічною ситуацією в країні, наявністю реальної зовнішньої загрози нашій державі, проведенням на її території операції об'єднаних сил тощо.

Значимості набуває зазначений період ще і у зв'язку із ухваленням урядом Концепції розвитку електронного урядування в Україні. Документом визначено напрями, механізми і строки формування ефективної системи електронного урядування в Україні для задоволення інтересів та потреб фізичних і юридичних осіб, вдосконалення системи державного управління, підвищення конкурентоспроможності та стимулювання соціально-економічного розвитку держави. Реалізація Концепції дасть змогу: підвищити ефективність роботи органів державної влади й органів місцевого самоврядування та досягти якісно нового рівня управління державою, що базується на принципах результативності, ефективності, прозорості, відкритості, доступності, довіри та підзвітності; покращити якість надання публічних послуг фізичним та юридичним особам відповідно до європейських вимог, а також забезпечити необхідну мобільність й конкурентоспроможність громадян та суб'єктів господарювання у сучасних економічних умовах; мінімізувати корупційні ризики при виконанні владних повноважень; покращити інвестиційну привабливість, діловий клімат та конкурентоспроможність країни; стимулювати соціально-економічний розвиток в Україні. Реалізація Концепції передбачена на період до 2020 року.

Розвиток системи електронного уряду дозволяє трансформувати ДФС України з фіскального органу в сервісну службу. Результатом таких перетворень вбачається широке впровадження системи електронного оподаткування, що призведе до зміцнення позитивного іміджу податкових та митних органів, які асоціюються з послідовною фіскальною політикою держави, а також до встановлення партнерських і дружніх взаємин між ДФС України та платниками податків і зборів при дотриманні інтересів обох сторін.

Використання технології е-урядування у галузі податків і зборів є одним із найважливіших елементів ефективного державного управління оподаткуванням. Електронне оподаткування це по суті модернізація всієї системи державного управління оподаткуванням, до якої належить налагодження сучасних комунікативних каналів між податковими органами і платниками податків [18, с. 75].

Доцільно вказати на те, що удосконалення правового регулювання державної інформаційної політики в діяльності органів ДФС України не припиняється. Особлива увага приділяється взаємодії органів ДФС України із громадянами у напрямі надання публічної інформації.

У зв'язку зі зміною структури податкових та митних органів змінюється і їх організаційна частина, яка наділена відповідними функціями та повноваженнями у сфері реалізації інформаційної політики.

Висновок. Таким чином, розглянувши генезис правового регулювання державної інформаційної політики у діяльності органів ДФС України ми виокремили чотири основні етапи його становлення. Діяльність ДФС України щодо формування й реалізації державної інформаційної політики на території України, як і будь-яка інша діяльність органів державної влади, доцільно передбачити, перш за все, у національному законодавстві, зокрема у загальних нормативно-правових актах, що містять базові положення по роботі з інформацією й регламентують інформаційну сферу суспільства, по-друге – у спеціальному законодавстві, яке регулює державну інформаційну політику в діяльності лише органів ДФС України.

Список використаних джерел

1. Конституція УРСР від 20.04.1978 р. № 888-IX. Дата оновлення: 20.04.1978. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/888-09/ed19780420>: 02.05.2019)
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. Відомості Верховної Ради України, 1992. № 48. Ст. 650.
3. Про державну податкову службу в Україні: Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 04.12.1990 р. № 509-XII. Відомості Верховної Ради УРСР, 1991. № 6. Ст. 37.
4. Митний кодекс України від 12.12.1991 р. № 1970-XII. Відомості Верховної Ради України, 1992. № 16. Ст. 203.

5. Стаценко-Сургучова І. С. Організаційно-правові засади інформаційно-аналітичної роботи в органах державної податкової служби України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь. 2008. 210 с.
6. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України, 1996. № 30. Ст. 141.
7. Про затвердження Стратегічного плану розвитку державної податкової служби України на період до 2013 року: Наказ Державної податкової адміністрації України від 07.04.2003 р. № 160 із змінами, внесеними згідно з Наказом Державної податкової адміністрації України № 420 (v0420225-05) від 29.09.2005 р. Дата оновлення: 29.09.2005. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0160225-03> (дата звернення: 05.05.2019)
8. Концепція, затверджена Наказом ДПА України від 23.09.2003 р. № 444. Дата оновлення: 23.09.2003. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0160223-03> (дата звернення: 05.05.2019)
9. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ (редакція 2011 року). Відомості Верховної Ради України, 1992. № 48. Ст. 650.
10. Проект Закону про Концепцію державної інформаційної політики від 13.10.2010 р. № 7251. Дата оновлення: 05.07.2011. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=38772 (дата звернення: 05.05.2019)
11. Структура керівних документів державної політики в інформаційній сфері: нагальні проблеми та шляхи впорядкування. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/572/> (дата звернення: 05.05.2019)
12. Гордійчук М. В. Правове регулювання електронного документообігу в сфері оподаткування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2017. 248 с.
13. Бабалик Є.М. Адміністративно правові основи інформаційного забезпечення митних органів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2010. 18 с.
14. Субіна Т. В. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки в органах Державної податкової служби України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь. 2010. 219 с.
15. Мосенко Ю. О. Державна інформаційна політика України: організаційно-правові аспекти здійснення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ. 2011. 228 с.
16. Рекуненко Т. О. Адміністративно-правові засади управління інформаційними ресурсами органів Державної податкової служби України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ. 2012. 205 с.
17. Голованова Н. В. Пріоритети державної інформаційної політики. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/conf/2017-3/doc/1/06.pdf> (дата звернення: 03.05.2019)
18. Матвейчук Л. О. Електронне державне управління оподаткуванням: досвід Республіки Казахстан. Ефективність державного управління, 2015. Вип. 42. С. 68 – 77.

ДЕТЕРМІНАНТИ КОНТРАБАНДИ В УКРАЇНІ

Маткевич Ю.Ю., аспірант кафедри кримінального права та кримінології УДФС України

Matkevich Y. DETERMINANTS OF SMUGGLING IN UKRAINE

Анотація. В статті досліджуються детермінанти злочинності контрабанди, накопичений вітчизняний досвід та досвід міжнародної спільноти окремих країн, щодо протидії контрабанді. Зазначається, що контрабанда є не тільки правовою, а й економічною проблемою, основні чинники якої коріняться в економіці: саме вони, поряд з багатьма іншими факторами, стали матеріальною основою контрабанди.

Ключові слова: злочин, контрабанда, детермінанти, злочинність, користь, тіньова економіка.

Summary. In the article it is said that a significant negative role in the unfavorable moral formation of personality play the circumstances of the material nature. Studying the experience of the international community and individual countries, the accumulated domestic experience in counteracting smuggling convincingly suggests that smuggling is not only a legal but also an economic problem. Its main factors are rooted in the economy: they, along with many other factors, became the material basis of smuggling. These include: the impoverishment of the population and its significant stratification in terms of material security; violation of the principles of justice in the payment of wages and the distribution of material goods; an increase in the number of people who have lost the prospect of inclusion in the normal life of society; actual inequality of citizens before the law and the court; lack of permanent work; unsatisfactory state financing of health care system, high cost of medicines and medical care, etc.

Lack of money often pushes a person to commit a crime, especially when the difficulties of material nature are related to close people. For example, according to the research, in 85.7% of cases, smugglers had one or more people. Significant material difficulties negatively affect the educational functions of the family, as often parents